

«Εθνική Αντίσταση και Ποδόσφαιρο»

Αποσπάσματα από την ομιλία του Νάσου Μπράτσου δημοσιογράφος-συγγραφέας

Γιατί σήμερα μας κάνει εντύπωση να συζητάμε το ρόλο του αθλητισμού στην αντίσταση; Γιατί μεγάλο μέρος της αθλητικής ειδησεογραφίας αναφέρεται σε διαφθορά, σκάνδαλα, βία, κλπ.

Επίσης ο χώρος του αθλητισμού και η δράση νεοφασιστικών – ρατσιστικών ομάδων σε αυτόν στη σημερινή εποχή, επιβάλλουν τη διατήρηση και μεταλαμπάδευση της ιστορικής μνήμης και στον τομέα αυτό και η διοργάνωση της εκδήλωσης, δείχνει το δρόμο.

Για καλύτερη κατανόηση της ιστορικής περιόδου

Πώς και γιατί υπήρξε το έδαφος για αθλητισμό στην κατοχή.

Να θυμηθούμε για να κατανοήσουμε καλύτερα την περίοδο, ότι προηγήθηκε της κατοχής (μεσοπόλεμος) συστηματική προσπάθεια αξιοποίησης του αθλητισμού από Χίτλερ και Μουσολίνι, αλλά και του Μεταξά).

Ο αθλητισμός επί κατοχής δεν προέκυψε από παρθενογένεση, καθώς όλοι οι εμπλεκόμενοι ήταν «παλιοί γνώριμοι».

Στόχος των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων ήταν να προσεταιριστούν μέσω της δημοφιλίας των σπορ, τη νεολαία που μετά από πολύχρονους πολέμους (στην Ελλάδα περίπου 10 χρόνια, Βαλκανικοί, Πρώτος Παγκόσμιος, εκστρατεία στην Κριμαία εναντίον της Οκτωβριανής επανάστασης, Μικρασιατική καταστροφή) είχε μεγάλη κοινωνική δυσαρέσκεια και αποτελούσε και την πρώτη ύλη στις προσπάθειες των συνδικάτων να συγκροτηθούν.

Υπενθυμίζουμε το Μουντιάλ 1934 στην Ιταλία και τους Ολυμπιακοί αγώνες στη Γερμανία το 1936. Συστηματική προσπάθεια του φασιστικού καθεστώτος του Μουσολίνι και του ναζιστικού καθεστώτος του Χίτλερ, να περάσουν μέσω του αθλητισμού αντιλήψεις διαίρεσης σε ανώτερες και κατώτερες φυλές, μέσω των επιδόσεων, αλλά και με μεγάλα αθλητικά έργα, να δείξουν ότι τα καθεστώτα τους είναι λειτουργικά και αποτελεσματικά.

Η συμμετοχή αποστολών από ευρωπαϊκές χώρες στις φιέστες αυτές, έγινε λόγω της πολιτικής εκτίμησης των κυβερνήσεών τους, ότι ο Χίτλερ αποτελούσε ανάχωμα στο ενδεχόμενο επέκτασης της τότε ΕΣΣΔ. Η χιτλερική Γερμανία ζητούσε (και πολλές αποστολές το δέχτηκαν) να υιοθετήσουν το ναζιστικό χαιρετισμό κατά τη διάρκεια της συμμετοχής τους στις αθλητικές εκδηλώσεις.

Ήδη το μιλιταριστικό-φασιστικό-ναζιστικό ρεύμα στον αθλητισμό (μαζί και όσοι το ανέχονταν) και στον αντίποδα, σημαντικό μέρος του δημοκρατικού – αντιφασιστικού ρεύματος στον αθλητισμό (στηρίχθηκε κυρίως από σοσιαλδημοκρατικές και κομμουνιστικές δυνάμεις), λειτουργούσαν σε ξεχωριστές δομές και ομοσπονδίες από τις αρχές της δεκαετίας του 1920. Δεν

είναι της παρούσης να αναφερθούμε αναλυτικά στο ρεύμα του «εργατικού αθλητισμού» (έτσι είχε ονομαστεί) εκείνης της εποχής, αλλά η ύπαρξή του πριν το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ήταν το αντίβαρο στη φασιστική προπαγάνδα μέσω του αθλητισμού.

Φυσικά υπήρξαν και αθλητικά «Χαστούκια» όπως από τον Τζέσε Όουενς (έγχρωμος αθλητής ΗΠΑ) στην Ολυμπιάδα του Βερολίνου, αλλά και σε άλλες λιγότερο γνωστές περιπτώσεις.

Επίσης υπήρξε κίνημα μποϊκοτάζ της Ολυμπιάδας του Βερολίνου με διοργάνωση της Λαϊκής Ολυμπιάδας της Βαρκελώνης, που στην έναρξή της ξέσπασε και ο ισπανικός εμφύλιος και δεν ολοκληρώθηκε ποτέ.

Οι Έλληνες αθλητές που ξεκίνησαν για τη Βαρκελώνη, με την επιστροφή τους διώχθηκαν από τη δικατορία του Μεταξά. Αυτός επιχείρησε να στήσει φασιστικές ομάδες ποδοσφαίρου με μέλη της ΕΟΝ (εθνική οργάνωση νεολαίας – η φασιστική νεολαία του Μεταξά), ζήτησε τη διοργάνωση παρελάσεων με συμμετοχή αθλητικών συλλόγων και όσοι δεν πήραν μέρος γνώρισαν διώξεις με μετονομασίες, όπως και ο Αστέρης Καισαριανής (εκ των προγόνων του Εθνικού Αστέρα) που διαλύθηκε μετά την άρνησή του να πάρει μέρος στην παρέλαση-φιέστα του Μεταξά, ενώ έγιναν συγχωνεύσεις και ασκήθηκαν διάφορες πιέσεις σε διοικήσεις συλλόγων.

Μετά τις κατακτήσεις, γιατί ήταν ανεκτικοί οι κατακτητές σε αθλητικές δραστηριότητες;

Επιχείρησαν να στήσουν ελεγχόμενες αθλητικές δραστηριότητες ώστε να δημιουργήσουν την ψευδαίσθηση τη «κανονικότητας» στην καθημερινή ζωή των κατακτημένων, για να μην σκέφτονται να αποτινάξουν το ζυγό. Επιχείρησαν να περάσουν ξανά την αντίληψη της ανώτερης φυλής που αντανάκλαται μέσω των ανώτερων επιδόσεων στον αθλητισμό. Επιχείρησαν να αξιοποιήσουν τον αθλητισμό σαν εργαλείο αποπροσανατολισμού και αποβλάκωσης.

Στον αντίποδα, η αντίσταση είδε την ευκαιρία που δίνει η δυνατότητα συγκέντρωσης μεγάλου αριθμού ανθρώπων ως θεατών, άρα και η διευκόλυνση της κάλυψης για ανταλλαγή πληροφοριών και άλλες δραστηριότητες. Βεβαίως υπήρξε και η παράμετρος της ανύψωσης του ηθικού των κατακτημένων όταν έβλεπαν ομάδες αποτελούμενες από δικά τους παιδιά. Επίσης συγκεντρώνονταν βοήθεια για διοργάνωση λαϊκών συσσιτίων, αλλά και για στήριξη φυματικών αθλητών.

Η μεγάλη νίκη του αθλητισμού

Ειδικά στη χώρα μας η πρώτη και βασική μεγάλη νίκη ήταν ότι οι αθλητές που συμμετείχαν στις αθλητικές δραστηριότητες της κατοχικής περιόδου, ήταν ότι στάθηκαν όρθιοι και έπαιξαν σε μία χώρα που είχε θανάτους από την πείνα, που ο υποσιτισμός κυριάρχησε τα χρόνια της κατοχής και οι συνέπειές του ήταν ορατές και κατεγραμμένες και στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια. Σε αρκετές μαρτυρίες τους αναφέρονται οι εξαντλήσεις την ώρα του αγώνα και η πτώση της

απόδοσής τους. Ήταν αγώνες στις οποίες το κύριο γνώρισμα ήταν η ψυχή και όχι οι αθλητικές δυνατότητες.

Στοιχεία από το Εθνικό Συμβούλιο Διεκδίκησης των Γερμανικών Οφειλών για την Ελλάδα: Νεκροί από πείνα και σχετικές ασθένειες 600.000, απώλειες από υπογεννητικότητα 300.000.